

KODEKS ETYCZNY BENEFICJENTÓW I KANDYDATÓW W PROGRAMACH FUNDACJI NA RZECZ NAUKI POLSKIEJ

Niniejszy dokument wskazuje podstawowe wartości i zasady obowiązujące wszystkie osoby korzystające ze wsparcia Fundacji (beneficjenci) oraz o nie wnioskujące (kandydaci). Wszelkie przypadki ich łamania, stwierdzone w wyniku postępowania wyjaśniającego prowadzonego zgodnie z zasadami obowiązującymi w Fundacji, będą stanowiły dla Fundacji podstawę do odrzucenia wniosku o finansowanie lub do wstrzymania dalszego finansowania, a w skrajnych przypadkach mogą skutkować podjęciem przez Fundację postępowania prawnego o zwrot przyznanych środków.

§ 1

Badania prowadzone przez beneficjentów i kandydatów w programach Fundacji powinny zawsze służyć dobru społecznemu, zmierzać do poszerzenia granic wiedzy naukowej oraz do rozwoju cywilizacyjnego Polski.

§ 2

W prowadzeniu badań naukowych w każdej dziedzinie nauki, w której człowiek jest przedmiotem badań, wymagane jest bezwzględne stosowanie zasady poszanowania godności człowieka.

§ 3

Beneficjenci i kandydaci w programach Fundacji, niezależnie od etapu swojej kariery zawodowej, są zobowiązani do przestrzegania obowiązujących w Polsce przepisów regulujących warunki ich badań, w tym przepisów dotyczących prawa własności intelektualnej, prowadzenia badań naukowych i wydatkowania przyznanych środków zgodnie z obowiązującymi w Polsce prawem oraz spełniania wymagań i warunków umowy zawartej z Fundacją.

§ 4

Beneficjenci i kandydaci w programach Fundacji zobowiązani są do przestrzegania zasad starannego, przejrzystego i efektywnego zarządzania finansami oraz do współpracy w działaniach kontrolnych podjętych z inicjatywy Fundacji lub też innych organów upoważnionych do kontroli ich pracy badawczej.

§ 5

Fundacja wymaga od swoich beneficjentów i kandydatów w programach przestrzegania oraz propagowania w swojej pracy naukowej najwyższych standardów etycznych, rzetelności, respektowania wkładu konkurentów i poprzedników w uzyskanie wyników badawczych oraz stosowania zasad dobrej praktyki w nauce, w szczególności opisanej w Kodeksie etyki pracownika naukowego i Europejskiej Karcie Naukowca.

§ 6

Niedopuszczalne są przejawy nierzetelności naukowej, opisane w ww. dokumencie, polegające m.in. na fabrykowaniu wyników¹ czy fałszowaniu² danych przy prowadzeniu i prezentowaniu wyników badań naukowych, jak i aplikowaniu o fundusze.

§ 7

Beneficjenci i kandydaci w programach Fundacji zobowiązani są do skrupulatnego przestrzegania zasad autorstwa publikacji naukowych. Dyskwalifikujące jest dopuszczenie się plagiatu³ lub autoplagiatu. Beneficjenci i kandydaci w programach Fundacji muszą bezwzględnie przestrzegać zasady poszanowania prawa własności intelektualnej oraz wspólnej własności w przypadku badań prowadzonych we współpracy z wychowankami, innymi naukowcami lub opiekunem. Tytułu do współautorstwa nie stanowią takie działania, jak pozyskiwanie funduszy, dostarczenie materiałów, kształcenie współautorów w stosowaniu metod, zbieranie i zestawianie danych czy kierowanie instytucją, w której badania są prowadzone.

¹ **Fabrykowanie wyników** polega na zmyśleniu wyników badań i przedstawianiu ich jako prawdziwych danych, ibidem s. 15.

² **Fałszowanie** polega m.in. na manipulacji materiałem badawczym, wyposażeniem lub metodą oraz na zmienianiu lub pomijaniu danych doświadczalnych w ten sposób, że wyniki badań nie zostają prawdziwie przedstawione, ibidem s. 15.

³ **Popelnianie plagiatów** polega na przywłaszczeniu cudzych idei, wyników badań lub słów bez poprawnego podania źródła, co stanowi naruszenie praw własności intelektualnej, ibidem s. 15.

§ 8

Fundacja wymaga zabezpieczenia i starannego przechowywania pierwotnych wyników badań, które powinny opierać się na weryfikowalnych świadectwach i mieć właściwą formę zapisów dla metodologii w danej dziedzinie nauki. Brak takich danych, w przypadkach postępowania w sprawie zarzutu nierzetelności naukowej, będzie traktowany jako okoliczność obciążająca.

§ 9

Beneficjenci i kandydaci w programach Fundacji powinni starać się przedstawiać wyniki swoich badań w sposób zrozumiały dla osób nie będących specjalistami w ich dziedzinie oraz podejmować działania na rzecz rozumienia roli nauki w społeczeństwie i budowania jej społecznego prestiżu.

§ 10

Beneficjenci i kandydaci w programach Fundacji pełniący rolę opiekunów naukowych, mentorów, liderów czy kierowników, powinni wypełniać te funkcje zgodnie z najwyższymi standardami zawodowymi i angażować się w budowanie życzliwych relacji z początkującymi pracownikami naukowymi, tak by wspierać pomyślny rozwój ich kariery. Beneficjenci i kandydaci w programach Fundacji powinni zapewnić pozostającym pod ich opieką młodym naukowcom odpowiednie warunki do zdobywania niezależnej pozycji naukowej.

§ 11

Beneficjenci i kandydaci w programach Fundacji zobowiązani są do poszanowania dorobku naukowego i samodzielności naukowej innych naukowców, zwłaszcza młodych, niezależnie od zajmowanego przez nich miejsca w hierarchii naukowej.

§ 12

Fundacja wymaga od swoich beneficjentów i kandydatów w programach, aby w procesie rekrutacji współpracowników na stanowiska badawcze stosowali przejrzyste procedury oparte na równym dostępie do informacji, przejrzystości, niedyskryminowaniu nikogo i jasności kryteriów konkursowych. Rekrutacja powinna mieć formę otwartego konkursu umożliwiającemu uczestnictwo naukowcom z całego kraju i zagranicy.

§ 13

Niedopuszczalne jest dyskryminowanie w szczególności swoich współpracowników oraz pracowników Fundacji, ze względu na płeć, wiek, pochodzenie etniczne, religię, orientację seksualną, język, niepełnosprawność, przekonania polityczne, status społeczny oraz z wszelkiej innej przyczyny. Niedopuszczalne jest także stosowanie w szczególności wobec swoich współpracowników oraz pracowników Fundacji zachowań niepożądanych, które mogą stanowić naruszenie dóbr osobistych lub mobbing.

§ 14

Beneficjenci i kandydaci lub ich przedstawiciele zobowiązani są do dbania o dobre obyczaje, uczciwość i poszanowanie godności osobistej każdej z osób, z którą kontaktują się w ramach lub w związku ze współpracą z Fundacją. Wszelkie kontakty z przedstawicielami Fundacji powinny opierać się na zasadzie wzajemnego szacunku, zrozumienia i życzliwości.

§ 15

W kontaktach z mediami i podmiotami gospodarczymi laureaci i beneficjenci zobowiązani są do rzetelnego informowania o wynikach prowadzonych przez siebie badań.

§ 16

Fundacja wymaga, aby wnioskodawcy posiadali wszelkie niezbędne do prowadzenia badań pozwolenia przed ich rozpoczęciem. W szczególności:

- w przypadku projektów związanych z koniecznością wykonania doświadczeń na zwierzętach - zgodę właściwej komisji etycznej, wymaganą na podstawie przepisów o doświadczeniach na zwierzętach,
- w przypadku projektów dotyczących prowadzenia badań nad gatunkami roślin, zwierząt i grzybów objętych ochroną gatunkową lub na obszarach objętych ochroną - zgodę lub zezwolenie wymagane na podstawie przepisów o ochronie przyrody,
- w przypadku projektów związanych z prowadzeniem badań nad organizmami genetycznie zmodyfikowanymi lub z zastosowaniem takich organizmów - zgodę wymaganą na podstawie przepisów o organizmach genetycznie zmodyfikowanych,

- w przypadku projektów związanych z prowadzeniem badań klinicznych – zgodę lub zezwolenie wymagane odpowiednimi przepisami.

§ 17

Fundacja zastrzega sobie prawo do upublicznienia informacji o wynikach badań prowadzonych dzięki finansowaniu uzyskanemu z Fundacji.

§ 18

Fundacja nie finansuje badań na zarodkach ludzkich oraz badań tworzących popyt na nowo wyprowadzone z embrionów ludzkich linie komórkowe, tzn. linie wyprowadzone po terminie przyjęcia przez Fundację niniejszego zapisu, tj. później niż w grudniu 2010 r.

§ 19

Fundacja nie finansuje badań nad modyfikacjami (w tym edytowaniem) genomu ludzkich komórek rozrodczych i zarodkowych wykonywanych w celach klinicznych bądź terapeutycznych.